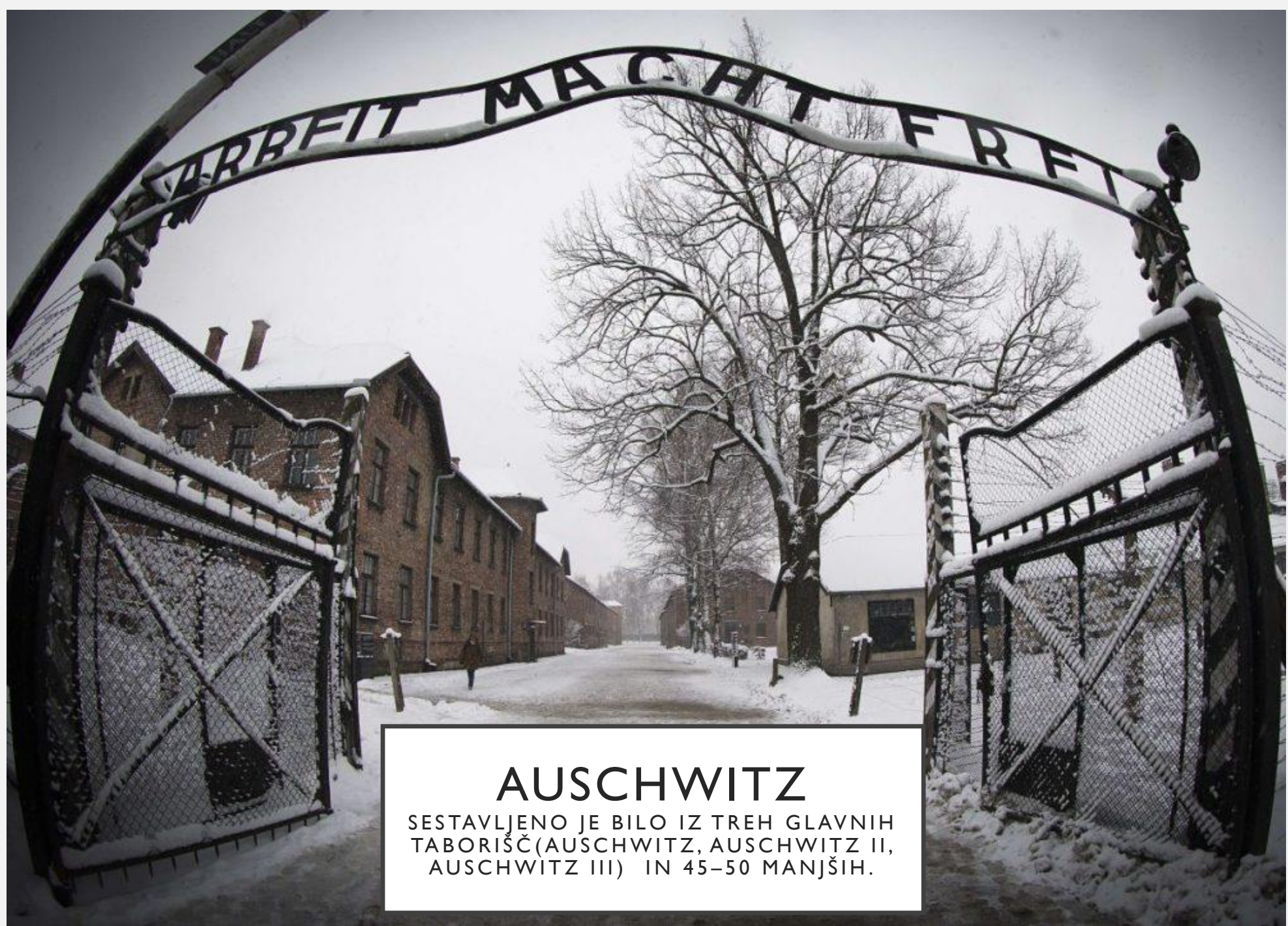

KONCENTRACIJSKA TABORIŠČA

(AUSCHWITZ, AUSCHWITZ II, AUSCHWITZ III)

Ema Hovnik Rožen, 9. b

November, 2020

AUSCHWITZ

SESTAVLJENO JE BILO IZ TREH GLAVNIH
TABORIŠČ (AUSCHWITZ, AUSCHWITZ II,
AUSCHWITZ III) IN 45-50 MANJŠIH.

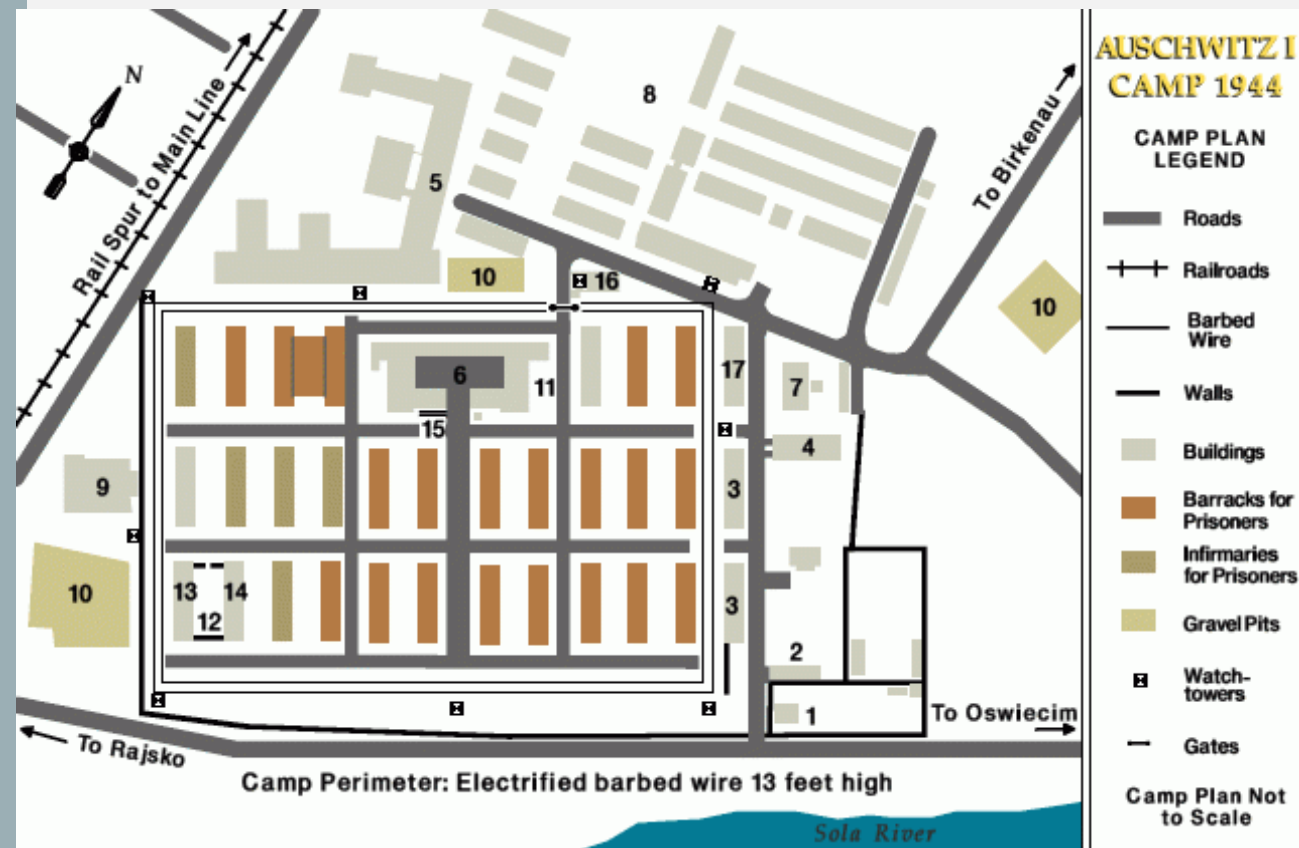
AUSCHWITZ I

- Ustanovljen je bil 20. maja 1940.
- koncentracijsko taborišče Auschwitz, imenovano tudi Auschwitz I, je veljalo za matično taborišče.
- Sprva so v taborišča prihajali politični zaporniki, kasneje pa so se jim pridružili tudi duševno bolni, istospolno usmerjeni, Slovani, Romi in predvsem Judje. Sploh slednji so predstavljali trn v peti nacistični oblasti, zato so jih želeli odstraniti v okviru »končne rešitve judovskega vprašanja«.
- Nahaja se v Oświęcim, Poljska (nekdanja Nemčija).

ZGRADBA AUSCHWITZ I (40 SQ. KM.)

1. Hiša poveljnika taborišča
2. GLAVNA STRAŽARSKA HIŠA
3. UPRAVNI URAD KAMPA
4. GESTAPO
5. SPREJEMNICA / REGISTRACIJA ZAPORNIKOV
6. KUHINJA
7. PLINSKA KOMORA IN KREMATORIJ
8. SKLADIŠČNE ZGRADBE IN DELAVNICE
9. SKLADIŠČENJE ZAPLENJENIH PREDMETOV
10. GRAMOZNA JAMA: KRAJ USMRTITVE
11. MESTO ORKESTRA CAMP
12. KRAJ USMRTITVE "ČRNI ZID"
13. POLJE 11: KAZNOVALNI BUNKER
14. RUBRIKA 10: MEDICINSKI POSKUSI
15. VISLICE
16. POVELJNIKOV ŠTAB
17. SS BOLNIŠNICA

PRIHOD V AUSCHWITZ

- **Vhod je bil (in je) zaznamovan s ciničnim napisom »Arbeit macht frei« (Delo osvobaja).**
- **Po prihodu v taborišče taboriščnik ni bil več človek, vzeli so jim vse njihove stvari, jim dali posebna jetniška oblačila ter jim še dejali, da od tod ni drugega izhoda kot skozi dimnik.**

ZAKAJ SO ZGRADILI AUSCHWITZ?

Sprva je bilo tam zgrajeno delovno taborišče, šele po sprejetju »končne rešitve« so začeli z gradnjo uničevalnega taborišča. Tako je postalo kombinacija uničevalnega in koncentracijskega taborišča.

Torej sta bila glavna namena:
izpolnitev genocida in
izkoriščanje delovne sile.

Po krščanski teologiji so imeli Jude za odgovorne za Jezusovo smrt. Zato naj bi njih najbolj prizadeli.

Uničevalno taborišče je podvrsta koncentracijskega taborišča, katerega glavni namen je izpolnitev genocida .

Delovno taborišče je podvrsta koncentracijskega taborišča, v katerem so zaporniki primorani v opravljanje prisilnega dela

RAZMERE

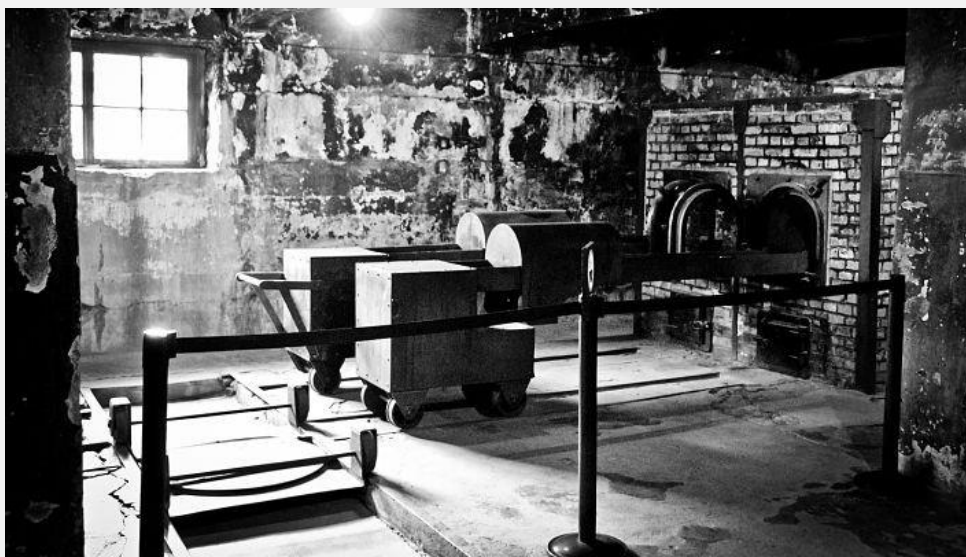
V taborišče Auschwitz je vozil vlak, ki je dnevno dovažal nove ujetnike, ki so potem tam umrli (zaradi podhranjenosti, iztrošenosti, nalezljivih bolezni, ki so bile posledica slabih higienskih razmer, v plinskih celicah ali pa kot posledica posamičnih usmrtitev).

V spalnicah je spalo tudi po več kot 200 taboriščnikov naenkrat, tudi po dva na pogradu. Hrane niso dobili niti približno dovolj. Lakota jih je silila celo v to, da so svojo srajco zamenjali za hrano, pri čemer so lahko pričakovali hude posledice. Srajca je bila namreč last taborišča.

AUSHWITZ II (BIRKENAU)

- Taborišče stoji v Brzezinki (Birkenau), približno 3 kilometre od Auschwitza I.
- Gradnja se je začela leta 1941.
- To taborišče večina pozna preprosto pod imenom Auschwitz.
- Bilo je prizorišče trpljenja sto tisočih zapornikov in umorov več kot milijon ljudi, večinoma Judov.
- Imeli so oddelek za ženske.

ZGRADBA AUSCHWITZ II (2,5 KM X 2 KM)

1. Savna (dezinfekcija)

2. Plinska celica in krematorij #2

3. Plinska celica in krematorij #3

4. Plinska celica in krematorij #4

5. Plinska celica in krematorij #5

6. Krematorij

7. Masovne grobnice sovjetskih vojnih ujetnikov

8. Glavna stražarska hiša

9. Vojašnice za razbarvanje

10. Čistilne naprave

11. Medicinski poskusi - vojašnica

12. Jame pepela

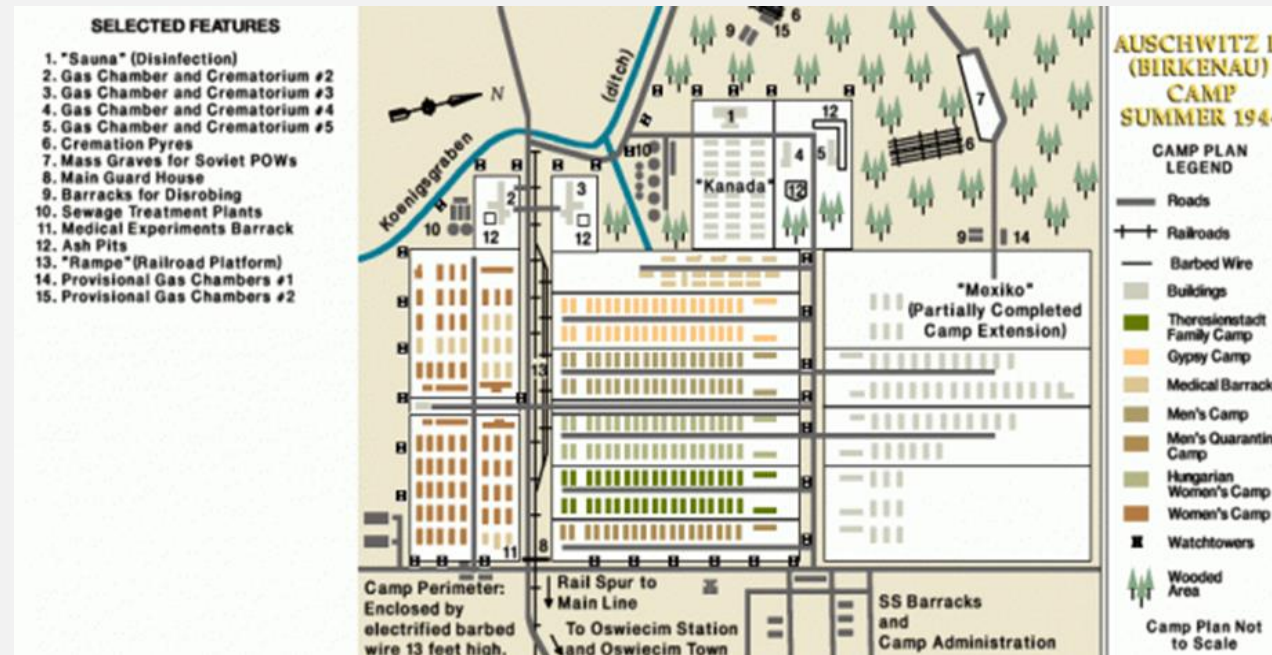
13. Rampe (železniška platforma)

14. Začasne plinske komore #1

15. Začasne plinske komore #2

KANADA - stavbe, kjer so hranili ukradene stvari zapornikov, večinoma Judov, ki so jih ob prihodu poslali v plinsko komoro.

»SAUNA« - v njej so bile parne celice, v katerih so razkuževali premoženje žrtev.

Sauna

• Kanada

PRIHOD V AUSCHWITZ II

Večina ljudi je prispela v taborišče z vlakom, potovanja v lesenih tovornih vagonih pa so bila grozna. Leta 1944 so železnico podaljšali v notranjost taborišča, pred tem pa so zaporniki morali pešaćiti od postaje v Auschwitzu do taborišča.

Ljudi so razvrstili na dve skupini: eno skupino prišlekov, kamor so spadali predvsem delovno sposobni, so poslali v eno smer, drugo skupino pa proti plinskim celicam; sem so razporedili delovno manj sposobne ljudi, predvsem otroke, ženske in starejše.

Usmerili so jih v podzemni prostor, kjer so jih pričakale lesene klopi in številčne oznake. Prišlekom so naročili, naj svoje stvari postavijo pod točno določeno številko, da jih bodo po končanem tuširanju zopet vzeli. Zatem so ljudi usmerili v plinsko celico.

PLINSKE CELICE TER KREMATORIJI

Ko so te prostore napolnili, so zaprli vrata ter v posebne odprtine stresli vsebino doz s plinom Ciklon B. Da bi se izognili splošni paniki, so žrtvam rekli, da jih peljejo na tuširanje. Po približno pol ure so odprli vrata in iz prostorov odnesli trupla umrlih ljudi.

Taborišče je bilo opremljeno s štirimi krematoriji in plinskimi celicami.

Na tak princip so lahko v plinskih celicah Auschwitza II usmrtili tudi več kot deset tisoč ljudi dnevno. Trupla pa so zažgali v krematorijih.

Dnevna zmogljivost upepeljevalnic (koliko teles bi lahko požgali v 24-urnem obdobju) je bila v krematoriju I 340 trupel; po 440 v krematorijih II in III; in po 768 v IV in V.

Do junija 1943 so vsi štirje krematoriji že obratovali, krematorij I pa po juliju 1943 ni bil več uporabljen. Skupna dnevna zmogljivost je bila 4416, čeprav so lahko z nakladanjem treh do petih trupel hkrati požgali približno 8000 teles na dan. Ta največja zmogljivost je bila redko potrebna; v povprečju med letoma 1942 in 1944 je bilo vsak dan požganih 1000 teles.

EKSPERIMENTI

Izvajali so krute poskuse medicine, kot so:

VIŠINSKI EKSPERIMENTI, POSKUSI Z DVOJČKI,

TUBERKULOZNI EKSPERIMENTI,

POSKUSI S PLINOM, TESTIRANJE STRUPOV,

PRESADITVE OKONČIN IN ORGANOV, UMETNE

OPLODITVE IN STERILIZACIJA,

POSKUSE ZAMRZOVANJA ORGANIZMA,

POSKUSE S SLANO VODO,

BOLEČE ISKANJE NAČINOV, KAKO UČINKOVITO ZDRAVITI RANE,

SPREMINJANJE BARVE OČI ...

Eksperimente med drugo svetovno vojno poznavalci delijo v tri kategorije.

- **V** prvo spadajo eksperimenti, namenjeni reševanju vprašanj, povezanih z vojaki tretjega rajha. Od tega, kako povečati njihovo vzdržljivost, funkcioniranje v najbolj ekstremnih okoliščinah, psihološko pripravljenost, do tega, kako ugotoviti, kje so meje med življenjem in smrtjo v manj znanih situacijah.
- **V** drugo kategorijo uvrščajo eksperimente, namenjene razvoju in testiranju zdravil in metod zdravljenja v primeru poškodb in bolezni, s katerimi so se vojaki srečevali na terenu.
- **V** tretjo kategorijo pa sodijo eksperimenti, namenjeni uresničevanju nacistične ideologije in nadvladi arijske rase. Najbolj znani s tega naslova so poskusi, ki jih je izvajal Josef Mengele v Auschwitzu. Njegovi "testni objekti" so bili dvojčki in Romi. Med drugim je preverjal, kako so različne rase odporne na različne nalezljive bolezni. Po eni strani, da bi ustvaril višjo raso, po drugi, da bi dokazal, da so Judi nižja rasa. Med eksperimente te kategorije spada še preverjanje načinov sterilizacije, da bi razvili hiter in poceni način, kako preprečiti rojevanje "manjvrednih" Judov in Romov.

ZAKAJ SO ZGRADILI AUSCHWITZ II

Glavni namen taborišča ni bilo izkoriščanje delovne sile, ampak iztrebljanje (Uničevalno taborišče). Za ta namen je bilo taborišče opremljeno s štirimi krematoriji s plinskimi celicami. Vsaka plinska celica je bila narejena za 2500 ljudi naenkrat. Veliko iztrebljanje pa se je začelo 1942. leta.

RAZMERE

V Auschwitzu I I naj bi bile razmere še slabše kot v Auschwitzu I. V barakah, v katerih naj bi se nahajalo do tristo jetnikov, jih je bilo lahko tudi več kot tisoč, pri čemer jih je na vsakem pogradu spalo od šest do deset. Po načrtih naj bi vsakemu taboriščniku pripadalo 0,28 m² površine in 0,75 m³ zraka.

V taborišču je nasploh primanjkovalo stranišč. V vrsti za uporabo enega se jih je tako lahko tudi po dvesto.

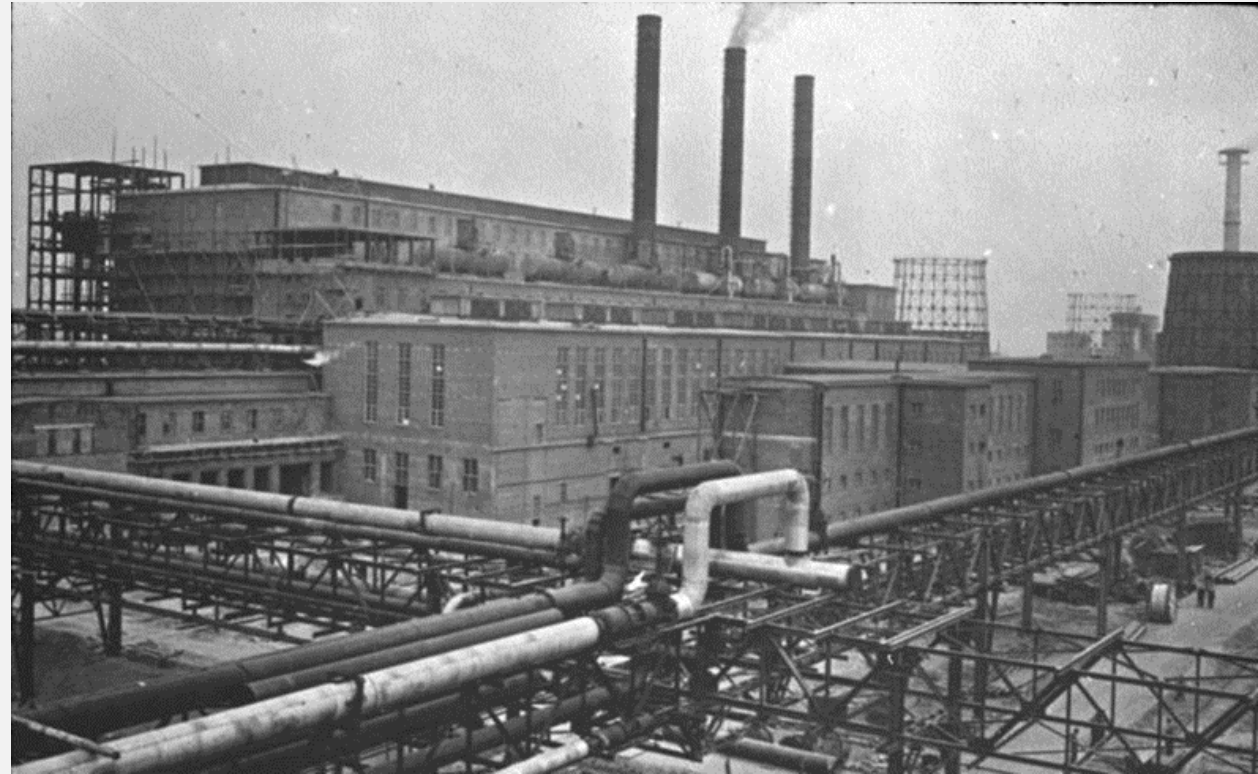
Zraven stranišča je stal kapo (stražar) in štel do pet.

Če taboriščnik v petih sekundah ni opravil svoje potrebe, si lahko pričakoval udarce. Ponoči niso smeli iti na stranišče, če pa so že morali na potrebo, so jo lahko opravili v posebno vedro. Pri tem je veljalo pravilo, da mora tisti, ki vedro napolni do konca, slednjega tudi izprazniti v stranišče.

AUSCHWITZ III (MONOWITZ)

- **Od leta 1942–1945**
- **(poljsko Monowice) je bilo delavsko taborišče, kjer so taboriščniki delali za tovarno IG Farben. Proizvajali so sintetične gume in olje.**
- **Delo zapornikov v podtaboriščih Monowitz je bilo na koncu zagotovljeno z izbiro prispelih pošiljk vlakov Judov iz vse Evrope, ki so leta 1944 šteli več kot 35.000 zapornikov (največ v samem taborišču Monowitz je bilo približno 11.000). Smrtnost je bila velika, saj je bilo delo naporno in življenjske razmere slabe.**

AUSCHWITZ III (MONOWITZ) CAMP 1944

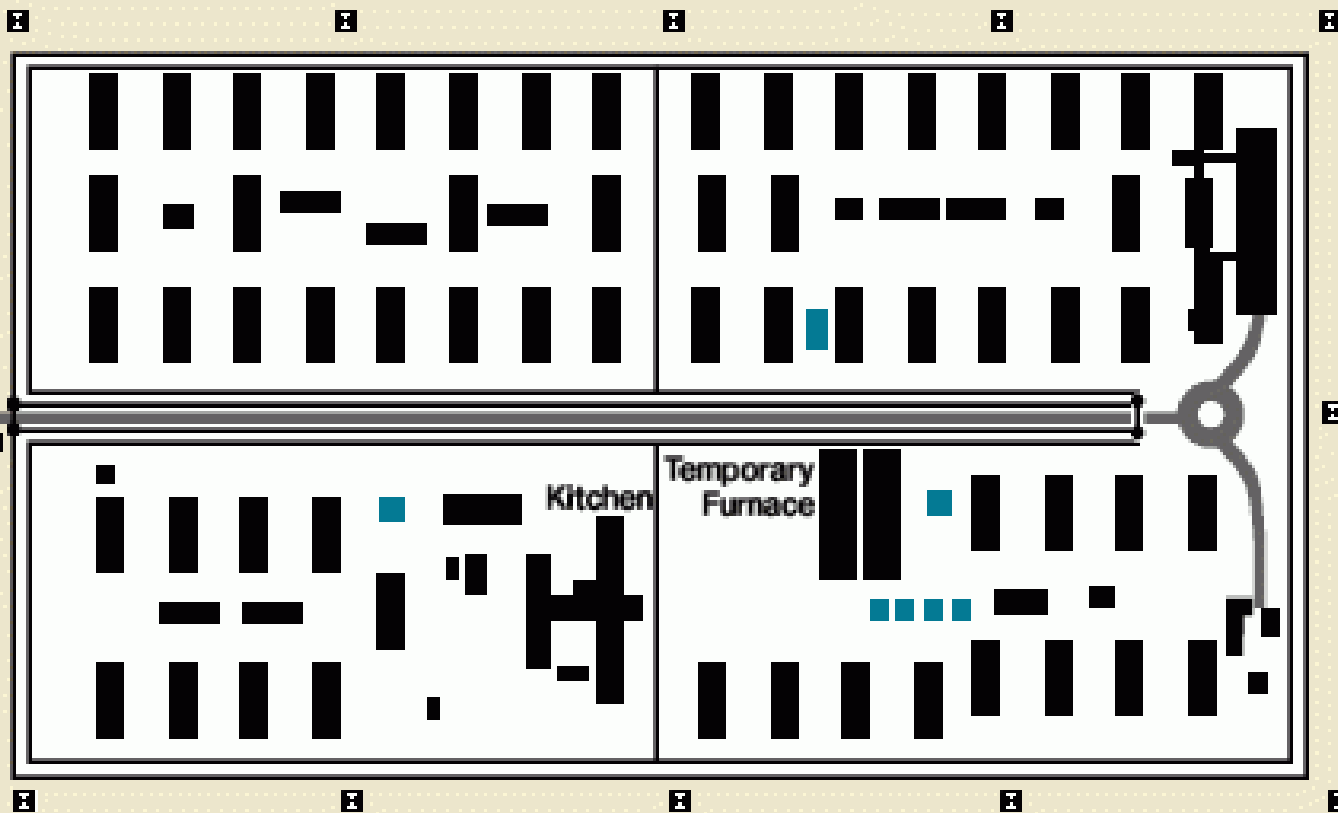
CAMP PLAN LEGEND

- Roads
- Barbed Wire
- Buildings
- Watch-towers
- Water Pits
- Gates

Camp Plan Not
to Scale

To I.G. Farben Complex

N

Oswiecim Town, Oswiecim Station, Auschwitz I, and Auschwitz II (Birkenau) are in this direction, west of Monowitz.

RAZMERE

Vojašnice v Auschwitzu III so bile prenatrpane, tako kot tiste v Birkenau; vendar so imeli tisti v Monowicach pozimi okna in ogrevanje, kadar je bilo to potrebno. Postregli so jim z vodo juho "Buna-Suppe", skupaj z izredno nizkimi obroki hrane. Delavci so bili zadolženi za delavce zapornike, glavni pa so zahtevali, da kapoži in SS-ovci uveljavijo večjo produktivnost in pretepajo zapornike.

V poročilih, poslanih iz Monowice, na sedež podjetja v Frankfurtu na Majni, je Maximilian Faust, inženir gradbeništva, v teh poročilih navedel, da je edini način, da se produktivnost zapornikov ohrani na zadovoljivi ravni, nasilje in telesno kaznovanje. Medtem ko je Faust izjavil svoje nasprotovanje "bičanju in zlorabljanju zapornikov do smrti", je Faust vseeno dodal, da "doseganje ustrezne produktivnosti ne pride v poštev brez palice."

ZLORABA DELOVNE SILE

Ker je vodstvo tovarne vztrajalo pri odstranitvi bolnih in izčrpanih zapornikov iz Monowic, so ljudje, ki so bili nesposobni nadaljevati svoje delo, umorjeni.

V obdobju, ko je taborišče delovalo, je bilo žrtev izbora več kot 10.000 zapornikov. V bolnišnici glavnega taborišča je bila večina žrtev usmrčena s smrtno injekcijo fenola v srce. Nekatere so poslali v Birkenau, kjer so bili po "ponovni izbiri" v zaporniški bolnišnici BIIF likvidirani ali v večini primerov pobiti v plinskih komorah.

V bolnišnici v Monowicah je umrlo več kot 1600 drugih zapornikov, mnogi pa so bili ustreljeni na gradbišču ali obešeni v taborišču.

Če povzamemo vse številke, je ocenjeno skupno število približno 10.000 zapornikov koncentracijskih taborišč Auschwitz izgubilo življenje zaradi dela za IG Farben.

VOJAKI RDEČE ARMADE OSVOBODIJO UJETNIKE ZLOGLASNEGA KONCENTRACIJSKEGA TABORIŠČA AUSCHWITZ.

Leta 1945 so enote tretjega rajha izgubljale na vseh frontah, prisiljene pa so bile v umik. Da za seboj ne bi pustili dokazov o dejavnostih v taborišču, so želeli uničiti vso dokazno gradivo, tudi npr. krematorije. Sredi januarja 1945 so enote SS začele z evakuacijo Auschwitza, saj so se jim z vzhoda bližale sovjetske enote. Približno 60.000 taboriščnikov so prisilili na t. i. »marš smrti«, v katerem so jih želeli premestiti v taborišča na zahodu, pri čemer so se jim pridružili tudi taboriščniki iz drugih taborišč. Taboriščniki so trpeli zaradi hladnega vremena, lakote in splošnega pomanjkanja, veliko jih tega pohoda ni zmoglo, to pa je pomenilo njihov konec. Kdor je namreč zaostal oz. ni zmogel nadaljevati poti, je bil ubit. Glavni namen teh evakuacij naj bi tičal predvsem v treh ciljih: oblasti niso želele, da bi taboriščniki padli v roke zavezniških sil oz. da bi jim opisali dogajanje v taboriščih. Po drugi strani so v SS predvidevali, da bodo taboriščnike še vedno potrebovali za delo. Nazadnje pa naj bi nekateri vodilni funkcionarji verjeli, da bodo taboriščnike lahko uporabili kot talce, s katerimi bi lahko dosegli separaten mir na zahodu in nadaljnji obstoj režima. Ocene o številu žrtev se med seboj razlikujejo: samo v Auschwitz naj bi prepeljali 1,3 milijona ljudi, od katerih naj bi jih umrlo 1,1 milijona, večinoma Judov. Poleg njih pa je življenje med drugimi izgubilo tudi veliko Romov in Slovanov.

Do osvoboditve taborišča je prišlo 27. januarja 1945, slaba dva tedna po začetku marša smrti iz Auschwitza. Danes v spomin na ta dogodek obeležujemo dan spomina na žrtve holokavsta.

ŽRTVE AUSCHWITZA

Nationality/ethnicity	Registered deaths	Unregistered deaths	Total
Jews	95,000	865,000	960,000
Ethnic Poles	64,000	10,000	74,000 (70,000–75,000)
Roma and Sinti	19,000	2,000	21,000
Soviet prisoners of war	12,000	3,000	15,000
Other Europeans:			
Soviet citizens ...	10,000–15,000	n/a	10,000–15,000
Total deaths in Auschwitz			
1940–1945	200,000–205,000	880,000	1,080,000-1,085,000

Med njimi tudi 1700 Slovencev.

TEMA TABORIŠČ JE ZANIMIVA.

ZELO POMEMBNO JE,
DA SE UČIMO,
DA SE TAKŠNE GROZOTE
NAD LJUDMI NE BI
NIKOLI VEČ PONOVILO.

PREDLAGAM BRANJE
(ali ogled filma)
DNEVNIKA ANNE FRANK.

PRETRESLJIVA JE TUDI
ZGODBA (knjige in filma)
DEČEK V ČRTASTI PIŽAMI.

